

The Effectiveness of Internship upon Autobiography on Teachers' Professional Competences

(The case of study: Farhangian University of girl teaching students of Alborz province)

Halimeh Habibi: Ph.D. Student in curriculum, Department of Educational Sciences, Faculty of Literature and Human Sciences, Meymeh Branch-Islamic Azad University, Meymeh, Iran.

Reza Jafari Harandi*: Faculty Member, Department of Educational Sciences, Faculty of Literature and Human Sciences, Qom University, Qom, Iran.

Susan Bahrami: Faculty Member, Department of Educational Sciences, Faculty of Literature and Human Sciences, Qom University, Qom, Iran.

Abstract: The aim of present research was to survey the effects of internship based on autobiography on teachers' professional competences of Farhangian University teacher-students. This study was applied research with regarding to method, a quantitative and experimental approach. The statistical population were all the internship students in Amir Kabir girl campus in Karaj. 30 students were selected through the random sampling method and then divided randomly into two experimental and control groups. Then, the experimental group educated for eight weeks during their internship; while conducting the experiment, the design's internal and external validations were considered. In addition, the research tool was a researcher made questionnaire. Cronbach's alpha coefficient of the questionnaire reliability was 0.89, too. Professional skills of the students were assessed before and after experiment. The effect of pretest was controlled by using covariance analysis method. Hence, the research hypothesizes were analyzed and interpreted by Ankw statistical methods for comparing the means of two independent groups with pretest controlling. After data analysis, the results showed that the experimental group education was effective on enhancing teacher-students' professional competences and autobiography education revealed 46 percent of teacher-students' professional competences ($\beta=0.461$, $P=0.001$). Therefore, it can be said that internship based on autobiography, according to the findings, can be applied in Farhangian University curriculum internship as an effective pattern and causes the enhancement of teacher-students professional competence level.

Keywords: internship curriculum, autobiography, Farhangian University, teachers' professional competences.

*Corresponding author: Faculty Member, Department of Educational Sciences, Faculty of Literature and Human Sciences, Qom University, Qom, Iran.

Email: rjafarih@gmail.com

مقدمه

کارورزی یکی از مهمترین بخش‌های برنامه‌های تربیت معلم است. فرض بر این است که کارورزی نوعی مشارکت برای یادگیری حرفه ای دانشجو معلمان است. فرایند کارورزی در تربیت معلم بر حسب کشورها، زمینه‌ها و سیستم‌ها سازماندهی‌های متفاوتی به خود می‌گیرد. با این وجود درس کارورزی یکی از شاخص‌های عمده تربیت معلم پویا و غنی است. این شاخص هم در تربیت پیش از خدمت و هم در تربیت حین خدمت معلمان، نقشی اساسی ایفا می‌کند. پژوهش در مورد این که معلمان دانش خود را چگونه توسعه می‌دهند، به مثابه حیطة پژوهشی جدیدی است که ابعاد آن هنوز به طور گسترده مورد کاوش قرار نگرفته است.

یکی از راهکارهای رفع چالش‌های تربیت معلم این است که سیستم تربیت معلم بر مبنای بازشناسی تجارب پیشین و جاری و احترام به دانش و فهم معلمان بنیان نهاده شود و در طراحی برنامه‌های درسی تربیت معلم، نقش دانش و تجارب پیشین دانشجو معلمان لحاظ گردد. در حال حاضر در دانشگاه فرهنگیان دانشجویان رشته‌های مختلف در طول چهار ترم متوالی، در هر ترم تحت دو واحد درس کارورزی با اهداف مشخص قرار می‌گیرند و دقت در این اهداف نیز آشکار می‌نماید که توصیف، تحلیل و تسهیم تجارب و به عبارتی «شرح حال نویسی» از مهمترین وجوه همه واحدهای درسی کارورزی است. چرا که دانشجو معلمان در فرایند انجام این کارورزی‌ها باید از راهبردهایی چون یادداشت‌های روزانه، واقعه‌نگاری، مصاحبه با معلمان مجرب و خودشرح حال نویسی استفاده کنند.

امروزه برنامه‌درسی کارورزی به بخش مهمی از برنامه‌های درسی تربیت معلم در سراسر جهان تبدیل شده است. هر چند چگونگی کارورزی در تربیت معلم در بین کشورها، موقعیت‌ها و سازمان‌ها متفاوت است، اما یک فهم مشترک در همه بافت‌ها وجود دارد، این که دانشجو معلمان برای تدریس و یادگیری باید تجارب عملی به دست آورند

(هلمگولد و همکاران ۲۰۱۵). برنامه‌درسی کارورزی فرصت‌های عملی برای فهم واقعی از حرفه تدریس و چشم‌اندازهای آتی آن خلق می‌کند و ضمن پیوند بین نظر و عمل، فرصتی برای احراز صلاحیت‌های حرفه تدریس و فهم جنبه‌های گوناگون برنامه‌های مدارس فراهم می‌نماید (پروین و میرزا ۲۰۱۲). هدف کارورزی خودفهمی و توسعه شایستگی و صلاحیت‌های حرفه‌ای از طریق تجربه است (دی‌جانگ و همکاران ۲۰۱۳). تا دانشجو معلمان در یک مقیاس وسیع‌تر، معانی و یادگیری واقعی را به طور عمیق به مثابه یک معلم تمام عیار تجربه نمایند (دی‌مورا ۲۰۱۴). بر این اساس، کارورزی نوعی تجربه کلینیکی و میدانی است که بازاندیشی در عمل جزء لاینفک آن محسوب می‌شود (مهرمحمدی ۱۳۹۲).

اتوبیوگرافی از ریشه لاتین auto به معنای خود و bio به معنای زندگی و graph به معنای نوشتن است. بنابراین از نظر لغوی به معنای خود زندگینامه نویسی است. خود شرح حال نویسی نوشتن تاریخچه و سرگذشت زندگی از دیدگاه خود فرد است (فتیحی و اجارگاه ۱۳۹۲). خود شرح حال نویسی بر نوشتن روایت فرد در ارتباط با خود زندگی فردی اشاره می‌کند. این تعریف چهار گروه از عناصر را با خود به همراه دارد: ۱- شکل زبان که شامل روایت و نثر می‌باشد. ۲- موضوع که زندگی فردی و داستانی برای هویت را دربر می‌گیرد. ۳- وضعیت نویسنده که به یکسان بودن نویسنده و راوی اشاره دارد. ۴- موقعیت نویسنده که گذشته نگر و همان راوی و شخصیت اصلی است (لجون ۱۹۸۹). خود شرح حال نویسی یک موقعیت منحصر به فرد نه تنها برای نوشتن یک داستان بلکه ایجاد یک شخصیت در همان زمان است و نویسنده می‌تواند تصمیمات آگاهانه یا نا آگاهانه در مورد خود در متن خود ساخته داشته باشد. مؤلفه‌های مهم برنامه درسی خود شرح حال نویسی را تجربه زیسته، داستان، زمان، مکان، انعطاف پذیری، روایت و موقعیت عنوان می‌کنند. خود شرح حال نویسی می‌تواند به ترتیب به عنوان فرایند خود تأملی، بازسازی تجربیات گذشته، یا یادگیری تحولی دیده

شود. آغاز قرن بیست و یکم با اشتیاق به سمت فردگرایی، تنوع طلبی، و خود شکوفایی رقم خورد. در این راه، نوشتن داستان زندگی می تواند قدم ارزشمندی باشد (ایلچ ریکوویچ و لکوویچ ۲۰۱۷). صلاحیت در لغت به معنی درست کیفیت یافته، قابل پذیرش و یا به معنی توانا و در حالتی نیز به آمادگی کافی برای وارد شدن به حرفه ای خاص برمی گردد و ارتباط مستقیمی با داشتن گواهی یا تأییدیه خاص در آن حرفه دارد (ملکی ۱۳۸۶).

صلاحیت حرفه ای به دانش، مهارت ها، دیدگاه ها، ارزش ها، انگیزه ها و عقایدی می پردازد که مردم برای کسب موفقیت در یک شغل به آنها نیاز دارند (سلوی ۲۰۱۰). بنابراین، صلاحیت حرفه ای ترکیبی از علم، مهارت و روابطی است که پاسخگوی شرایط مختلف می باشد (زیوان و لسینیک ۲۰۱۴). در مجموع می توان گفت صلاحیت حرفه ای مجموعه ای از صلاحیت ها شامل دانش، مهارت و نگرشی است که به تناسب هر شغل یا حرفه تعیین و توسط فرد در فرایند های آموزشی و تجربی در محیط های کاری و جامعه کسب شده و تبدیل به رفتار حرفه ای می گردد.

صلاحیت معلم، توانایی معلم در برآورد نیازها و مطالبات حرفه ای تدریس به میزان کافی با استفاده از مجموعه ای یکپارچه از دانش و مهارت و نگرش گفته می شود، به طوری که این مجموعه در عملکرد و بازتاب معلم تجلی یابد (پتروویچ ۲۰۱۴).

صفرنواده، موسی پور، اظهاری، و محمدشفیعی (۱۳۹۸) پژوهشی تحت عنوان "تجربه زیسته دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان از برنامه جدید کارورزی تربیت معلم ایران" انجام داده اند. تجربه این گروه نشان می دهد که برنامه جدید کارورزی ظرفیت و پتانسیل خوبی برای صلاحیت حرفه ای دارد. یوسف زاده و کاظم پور (۱۳۹۶) پژوهشی تحت عنوان "هویت شرح حال نویسی در برنامه درسی ملی- مطالعه ترکیبی" انجام داده اند طبق یافته ها هویت خود شرح حال نویسی موجبات احیای تجارب شخصی، توسعه خودپنداره، معنادار بودن یادگیری و فهم

برنامه درسی و پیوند آن با مسایل زندگی واقعی را فراهم می سازد و می تواند زمینه ساز تولید برنامه های درسی با توجه به مراحل گوناگون رشد و زندگی (گذشته، حال و آینده) فراگیران باشد. ملکی و مهرمحمدی (۱۳۹۶) در پژوهشی تحت عنوان "روایت نگاری ابزار تأمل و بالندگی حرفه ای مطالعه ای کیفی در زمینه تجربه روایت نگاری دانشجو معلمان در درس کارورزی" گزارش کردند روایت نگاری تأملی برای دانشجو معلمان بازده هایی چون: توسعه دانش حرفه ای شخصی، نظم ذهنی، زمینه ای برای پیوند نظریه ها با دنیای عمل، و توسعه تعامل حرفه ای با دیگران، خودآگاهی از فرایند توسعه خود و پیامدهای جانبی مانند توانمندی در نوشتن را به همراه داشته است. قنبری، نیکخواه و نیکبخت (۱۳۹۶) در پژوهشی بنام "آسیب شناسی کارورزی دانشگاه فرهنگیان: یک مطالعه آمیخته" نتیجه گرفتند که کارورزی فرصت های فراوانی برای تربیت حرفه ای دانشجو معلمان در پی دارد. کرمی، سراجی و معروفی (۱۳۹۶) پژوهشی تحت عنوان "برنامه درسی روایت پژوهی و توسعه حرفه ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان: طراحی الگوی برنامه درسی" انجام داده اند. مطابق یافته ها روایت پژوهی به دانشجو معلمان اجازه می دهد تا معانی جدید کشف کنند، خودشان دانش خود را بسازند و سازندگان برنامه درسی شوند که این نوع یادگیری بسیار با دوام و مادام العمر خواهد بود. دانشجو معلمان همچنین شیوه روایت پژوهی را به عنوان یکی از روش های توسعه حرفه ای معلم می آموزند و سپس جهت توسعه حرفه ای خود از این شیوه استفاده می کنند.

قربانی، میرشاه جعفری، نصر، و نیستانی (۱۳۹۶) پژوهشی تحت عنوان "طراحی و اعتباربخشی الگوی برنامه درسی کارورزی مبتنی بر خود شرح حال نویسی مشارکتی در دانشگاه فرهنگیان" انجام دادند. طبق یافته های پژوهش اجرای مطلوب برنامه درسی کارورزی نیازمند همیاری و فعالیت های مشارکتی و چند جانبه میان دانشجو معلمان، استادان و معلمان راهنما است و آنچه به این همیاری

تواند به عنوان راهبردهای آموزشی در تربیت معلم به خدمت گرفته شود چون روایت گری می تواند هم به معلمان و هم به فراگیران کمک کند افرادی فکور و سوال کننده شده و از تجربیات داستانی خود یاد بگیرند و به رشد شایستگی های خود کمک نمایند. پاملیا (۲۰۱۴) پژوهشی تحت عنوان "خود شرح حال نویسی، کورر و برنامه درسی: آیا شما آنچه من می بینم را می بینید؟" انجام داده است. پاملیا معتقد است درک اجتماعی، سیاسی و معرفت شناختی راوی در ساخت یک نظریه برنامه درسی کل گرا، اثربخش و تکنیک های آموزشی مولد کمک می کند. گان، بنت، ایوانز، پیترسون و ولش (۲۰۱۳) پژوهشی تحت عنوان "خود شرح حال نویسی پیش از خدمت در تربیت معلم: راهبردی بلافصل برای تعلیم و تربیت فرهنگی پاسخگو" انجام داده اند. نتایج نشان داد که مدرسان باید فرصت هایی فراهم نمایند تا دانشجو معلمان با چگونگی تأثیر فرهنگ بر تدریس و یادگیری و رشد حرفه ای آشنا شوند. زولفیجا، ایندیرا و المیرا (۲۰۱۳) در پژوهشی به "صلاحیت های حرفه ای معلمان در دوره تحصیلات فراگیر" پرداختند. نتایج نشان داد که بین صلاحیت های حرفه ای معلمان (تدریس، کاربرد فناوری آموزشی، توسعه حرفه ای، اخلاق حرفه ای و مدیریت آموزش) با شرکت در دوره تحصیلات فراگیر رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. کانتر، کلاسمن، بامرت، ریچتر، ووس و هاچفلد (۲۰۱۳) در پژوهشی به "توسعه ساختار و بررسی ابزار ارزیابی صلاحیت های حرفه ای معلمان با رویکرد کیفیت آموزشی و دانشجویی" پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد صلاحیت حرفه ای معلمان در ۴ مقوله دانش عمومی، دانش موضوعی، دانش تربیتی، و دانش تربیتی - موضوعی قرار می گیرد. پانتیک و ووبلس (۲۰۱۰) در تحقیقی تحت عنوان "شایستگی های معلم به مثابه مبنایی برای تربیت معلم: دیدگاه های معلمان و مربی معلمان صربستانی" چهار شایستگی از ادراک معلمان از شایستگی ها را در رابطه با (۱) ارزش ها و تربیت کودک (۲) درک نظام تعلیم و تربیت و مشارکت

معنا می بخشد روایت ها و تجارب زندگی قابل پیوند با اهداف واحدهای درسی کارورزی و موضوعات درسی است. گلکار و شریفیان (۱۳۹۵) پژوهشی تحت عنوان "نقش و کاربرد پژوهش روایتی در بهبود برنامه های تربیت معلم و رشد حرفه ای معلمان" انجام داده اند. طبق نتایج، پویش روایی تأثیرات سازنده ای در حوزه های گوناگون تربیت معلم نظیر: تثبیت هویت حرفه ای، افزایش دانش و مهارت دانشجو معلمان، اثربخشی کارورزی، تدوین منطقی تر برنامه درسی، تسهیل فرایندهای پیچیده تدریس، بهبود فرایند آموزش و یاددهی - یادگیری، توسعه درک آنان از تربیت معلم پژوهنده، بهبود نگرش حرفه ای و کاهش تعارضات ناشی از تفاوت های فرهنگی داشته است. جمشیدی توانا و امام جمعه (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان "بررسی تأثیر کارورزی فکورانه در برنامه درسی تربیت معلم بر رشد شایستگی های دانشجو معلمان" نتیجه گرفتند که میزان شایستگی حرفه ای دانشجو معلمانی که با برنامه درسی کارورزی فکورانه آموزش دیدند نسبت به گروهی که با روش سنتی کارورزی را آموزش دیدند، بیشتر بوده است. دیبایی صابر، عباسی، فتحی و اجارگاه و صفایی موحد (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان "تبیین مولفه های شایستگی حرفه ای معلمان و تحلیل جایگاه آن در اسناد بالا دستی آموزش و پرورش ایران" گزارش کردند عمده ترین یافته های پژوهش بیانگر آن است که چارچوب مفهومی شایستگی معلمان را می توان بر اساس مدارک و مستندات مرتبط در پنج مولفه دانش، نگرش، مهارت، توانایی، و ویژگی های شخصیتی تدوین نمود. درخشان فر (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان "بررسی رابطه صلاحیت های حرفه ای معلمان و عملکرد شغلی آنان در مدارس ابتدایی شهری" به این نتیجه رسید که همه مولفه های صلاحیت حرفه ای معلمان با عملکرد شغلی آنها رابطه مثبت و معنی دار دارد. چان (۲۰۱۷) در پژوهشی تحت عنوان "پویش روایی: رابطه پویا بین فرهنگ، زبان و آموزش" از طریق کاوش تجربیات شخصی دانشجو معلمان دریافت که روش های روایت گرایانه می

شرح نگاری ها و تأملات فردی و گروهی قابلیت معنایابی دارند. کارورزی تدریس یکی از با اهمیت ترین، هیجان انگیزترین، و مشکل ترین تجربه هایی که دانشجو معلمان برای آمادگی تدریس در آینده با آن مواجه می شوند. فلچر، مونتجوی و بیلی (۲۰۱۱) براین باورند که کارورزی امری مهم و حیاتی است. زیرا راهبردها و فنون مدیریت کلاس درس در حین کارورزی مورد بحث قرار می گیرند و به شکل گیری روابط هم افزا با معلمان راهنما و ناظران دانشگاهی کمک می کنند. معلمان مبتدی مخصوصاً در سال اول معلمی با چالش های متعددی مواجه می شوند (تک ۲۰۰۵). بهترین راه کسب مهارت برای دانشجو در هر حرفه ای، بویژه تدریس، از طریق تجربه شخصی است. کارورزی به دانشجو معلم اجازه می دهد تا بیشتر مهارت ها، شایستگی ها و پیش آمادگی های مورد نیاز برای یک معلم حرفه ای فکور را کسب کند، محیط آموزشی جدید خلق کند، دانش محتوا را سازماندهی نماید و به شیوه هایی تدریس کند که یادگیری دانش آموزان را ارتقا دهد (اوتارا ۲۰۱۴).

معلم حرفه ای شدن یک فرایند طولانی یادگیری است. تربیت حرفه ای معلم نیاز به الگوهای نقش، متخصصان مشاهده، دانش ضمنی و یک شبکه اجتماعی دارد. این دانش تخصصی دانش عمیقی است که در موقعیت های عملی تمرین می شود. دانش تخصصی، دانشی بخردانه همراه با اصول، قوانین و مدل ها است که به کارورزان در دانستن چگونگی به کاربردن نظریه ها و فنون علمی در مسایل پیچیده کمک می کند. بر همین اساس به دلیل ظرفیت علمی و عملی روش خودشرح حال نویسی که در هر دو حوزه آموزشی و پژوهشی تربیت معلم مورد کاربست و تاکید و توجه قرار گرفته است، پژوهش حاضر با طرح این اصل که فرایند کارورزی نیز همزمان بر آموزش و پژوهش استوار است، بر آن بوده است تا روش خودشرح حال نویسی را به عنوان الگویی برای برنامه درسی کارورزی در تربیت معلم طرح نماید. بنابراین فرضیه اصلی این تحقیق بررسی میزان تاثیر برنامه درسی

در توسعه آن (۳) دانش موضوع، آموزش کودکان و برنامه درسی، و (۴) خود ارزشیابی و رشد حرفه ای مشخص کردند. سایمون (۲۰۰۶) پژوهشی با نام "خود شرح حال نویسی: الهام بخش چشم اندازی جدید از یادگیری معلم" انجام داده است. هدف پژوهش این بوده است که بین خود شرح حال نویسی، یادگیری و فرایادگیری پیوند ایجاد نماید و خود شرح حال نویسی را به عنوان یک روش برای شناسایی منابع الهام بخش در تجارب معلمان معرفی نماید. گادمانسدوتیر (۱۹۹۱) در پژوهشی به نام "داستان ساز، داستان گو: ساختار های روایی در برنامه درسی" انجام داده است. تحلیل نتایج نشان داد که روایت مهمترین عنصر در ارائه دانش محتوای آموزشی است. چون داستان انعطاف بالایی دارد و می تواند اطلاعات وسیعی را پوشش دهد. روایت رویکردی در خدمت به اشتراک گذاری تجربه، دانش عملی، رشد حرفه ای و یادگیری معلمان است. بات، مک کیو و یاماگیشی (۱۹۸۶) پژوهشی تحت عنوان "تفسیر های فردی و جمعی از شرح حال نگاری های معلمان" انجام داده اند. هدف این پژوهش صورت بندی منطقی برای کاربست رویکرد شرح حال نویسی در فهم کنش و تفکرات معلمان بوده است. به نظر آنها شرح حال نگاری در خدمت فهم چشم انداز ها و ادراکات معلمان است. تسهیم، تحلیل و نقد مشارکتی شرح حال ها فرصت شناسایی و فهم دانش، مهارت، نگرش و تفکر شخصی و حرفه ای را فراهم می نماید. بنابراین، ضرورت انجام پژوهش حاضر در وهله اول به مسئله خود شرح حال نویسی و روایت نگاری دانشجو معلمان در واحدهای درسی کارورزی مربوط می شود که مقتضی است بر یک رویکرد و الگوی علمی استوار باشد. و در وهله دوم لزوم آشنایی عملی دانشجو معلمان با فرهنگ و حرفه معلمی و در نهایت کسب ادراک نسبت به هویت معلمی به عنوان رسالت دروس کارورزی است که بخشی از این مهم نیز منتج از پیشینه زیسته هر فرد و تحلیل و صورت بندی رویدادهای تربیتی و شرح حال های کارورزان آموزشی می باشد که ضرورتاً از طریق خود

۱۵ نفره آزمایش و کنترل تقسیم شدند. دامنه سنی مشارکت کنندگان بین ۲۰ تا ۲۴ سال بود از این ۳۰ نفر ۱۸ نفر ۲۰ ساله، ۵ نفر ۲۱، ۵ نفر ۲۲ و ۲ نفر ۲۴ ساله بودند. سپس در هشت هفته آموزش و در حین کارآموزی بسته آموزشی مربوط به خود شرح حال نویسی که با انجام یک پژوهش کیفی حاصل از به کارگیری راهبرد پدیدارشناسی و تحلیل مضامین به دست آمده است به گروه آزمایش آموزش داده شد ولی گروه کنترل به همان روال معمول و سنتی آموزش های روایت پژوهی دیده و عمل کردند. در حین هشت هفته آزمایش ملاحظات مربوط به روایی درونی و بیرونی طرح رعایت گردید (دلاور ۱۳۹۸). بنابراین، گروه آزمایش روایت های خود را با توجه به الگوی خود شرح حال نویسی مدون شده نوشتند و گروه کنترل روایت های خود را طبق آموزش های معمول در واحدهای درسی کارورزی نوشتند و بعد در اختیار اساتید راهنما قرار دادند. البته لازم به ذکر است که محقق به طور مستمر و حضوری در این مدارس گروه آزمایشی را نظارت و راهنمایی نموده و روایات آموزشی آنها را همراه با اساتید مربوطه بررسی و تحلیل می نمود.

به منظور رعایت ملاحظات اخلاقی، فرم رضایت نامه برای شرکت در پژوهش در اختیار مشارکت کنندگان قرار گرفت. در این فرم مشخصات پژوهشگر و چگونگی انتخاب آنها و اهداف و سطح و نوع مداخله و تضمین محرمانه بودن داده ها و آزادی عمل برای ترک آزمایش مشخص شده بود. کسب موافقت برای گردآوری داده ها اخذ شده و از اثرات مشاهده و اجرا نیز آگاه شده اند. در تفسیر داده ها نیز نتایج به صورت کلی و محرمانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته، نتایج به صورت کتبی در اختیار مشارکت کنندگان قرار داده شد. در گزارش نتایج نیز از زبان یا واژه هایی که بیانگر جانبداری از اشخاص یا گروه هایی باشد استفاده نشده است. در پایان پژوهش شرایطی فراهم شد تا گروه کنترل نیز از مداخله های آزمایشی برخوردار شوند.

کارورزی مبتنی بر خود شرح حال نویسی بر صلاحیت حرفه ای دانشجو معلمان دختر استان البرز است. سؤال اصلی پژوهش نیز عبارت بود از " آیا برنامه کارورزی مبتنی بر خود شرح حال نویسی بر صلاحیت حرفه ای دانشجو معلمان تأثیر دارد؟" که در این پژوهش به این سؤال پاسخ داده شده است.

مواد و روش ها

این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی، از جهت روش جمع آوری اطلاعات کمی و از نوع آزمایشی و با استفاده از طرح پیش آزمون- پس آزمون استفاده به عمل آمده است. جامعه آماری در این پژوهش کلیه دانشجویان کارورزی پردیس دخترانه امیرکبیر در شهرستان کرج بود و تعداد کل آنان ۶۳۰ نفر بوده است که هفته ای یک روز در مدارس کارورزی داشتند و پس از کارورزی باید مشاهدات خود را روایت کنند و به استاد مربوطه ارائه نموده تا مورد تحلیل قرار بگیرد. روش نمونه گیری در بسیاری از آزمایش ها بر اساس سهولت دسترسی انجام می شود زیرا پژوهشگر از گروه هایی مانند یک کلاس درس یا یک سازمان اجتماعی که به طور طبیعی تشکیل شده است استفاده می نماید (کرس ول ۱۳۹۵ کیت ۱۳۹۵). در این پژوهش نیز از گروه طبیعی دانشجویانی که درس کارورزی داشتند انتخاب شدند. حجم نمونه برحسب سه عامل سطح آلفا ۵٪، توان آماری ۸۰٪ و اندازه اثر ۰/۵ و با استفاده از فرمول کوهن محاسبه گردید. این فرمول حجم نمونه برای هر گروه را ۱۵ نفر اعلام نمود. بر اساس این فرمول مشخص می شود که حجم گروه برای نشان دادن اثر ایجاد شده بیشترین دقت را فراهم می نماید (کرس ول ۱۳۹۵ کیت ۱۳۹۵). لذا برای تعیین اثر کارورزی مبتنی بر خود شرح حال نویسی بر مهارت های حرفه ای دانشجو معلمان با هماهنگی دانشگاه یک کلاس ۳۰ نفره از دانشجویان ترم پنجم رشته ابتدایی که درس کارورزی ۴ را اخذ کرده بودند انتخاب و بر اساس فهرست اسامی کلاس، اسامی در ظرفی قرار داده شد و به صورت قرعه کشی (تصادفی ساده) به دو گروه

اسمیرنف و شاپیرو ویلک و برای پیش فرض تساوی واریانس ها از آزمون لوین استفاده گردیده، خطی بودن رابطه پیش آزمون و پس آزمون، برابری شیب رگرسیون، به عنوان پیش فرض های آماری مورد آزمون قرار گرفته و پس از اطمینان از رعایت آنها، در نهایت فرضیه پژوهش با روش آماری تحلیل کواریانس برای مقایسه میانگین دو گروه مستقل مورد تجزیه و تحلیل و تفسیر قرار گرفته است.

یافته ها

با توجه به این که در این پژوهش متغیرهای شاخص صلاحیت حرفه ای در دو گروه آزمایش و کنترل مورد اندازه گیری قرار گرفته اند. شاخص های متمایل به مرکز و پراکندگی محاسبه و توصیف گردید. میانگین و انحراف استاندارد نمرات پیش آزمون و پس آزمون در صلاحیت حرفه ای در دو گروه آزمایش و کنترل در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

ابزار مورد استفاده در تحقیق، پرسشنامه محقق ساخته از مهارت های حرفه ای بود که پس از مطالعه مبانی نظری شایستگی های حرفه ای معلمان با نظر اساتید محترم راهنما و مشاور تهیه و در یک مطالعه مقدماتی اصلاح گردید. نهایتاً پرسشنامه با مجموع ۷۲ گویه و طیف ۵ درجه ای لیکرت (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم، و خیلی کم) تنظیم گردید و پس از تأیید هشت نفر از متخصصان برنامه درسی و محاسبه پایایی آن به روش ضریب آلفای کرونباخ که ۰/۸۹ بود مورد استفاده قرار گرفت. در این پژوهش در آغاز و پایان دوره کارورزی که از اول مهر ماه شروع شد این پرسشنامه ها به هر دو گروه ارائه شد تا تکمیل نمایند. به عبارت بهتر مهارت های حرفه ای آنها قبل از آزمایش و بعد از آزمایش اندازه گیری و سنجش شد و سپس به کمک آمار توصیفی و استنباطی نتایج تحلیل گردید.

ابتدا شاخص های مرکزی و پراکندگی محاسبه و برای آزمودن فرض نرمال بودن داده ها از آزمون کالموگروف

جدول شماره ۱. میانگین و انحراف استاندارد نمرات پیش آزمون و پس آزمون صلاحیت حرفه ای

Table 1. Average and standard deviation of pre-test and post-test scores of professional qualification

گروه ها	تعداد	پیش آزمون		پس آزمون	
		میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
آزمایش	۱۵	۳/۲	۰/۵۵	۳/۷۳	۰/۳۵
کنترل	۱۵	۳/۱۵	۰/۳۵	۳/۲۸	۰/۳۹

همان طور که در جدول شماره ۱ مشاهده می شود. میانگین نمرات کل صلاحیت حرفه ای در گروه آزمایش در مرحله پیش آزمون برابر با ۳/۲ و در گروه کنترل برابر با ۳/۱۵ است. در صورتی که در پس آزمون میانگین نمرات صلاحیت حرفه ای در گروه آزمایش برابر با ۳/۷۳ و در گروه کنترل برابر با ۳/۲۸ است.

در مرحله پیش آزمون برابر با ۳/۲ و در گروه کنترل برابر با ۳/۱۵ است. در صورتی که در پس آزمون میانگین نمرات صلاحیت حرفه ای در گروه آزمایش برابر با ۳/۷۳ و در گروه کنترل برابر با ۳/۲۸ است.

جدول شماره ۲. نتایج تحلیل کواریانس تأثیر عضویت گروهی بر میزان صلاحیت حرفه ای

Table 2. Results of covariance analysis of the effect of group membership on professional competence

متغیرها	F	معناداری	میزان تأثیر	توان آماری
مدل	۱۸/۶۸۵	***۰/۰۰۰	۰/۵۸۱	۱
عرض از مبدا	۲۶/۰۹۲	***۰/۰۰۰	۰/۴۹۱	۱
پیش آزمون	۱۹/۸۵۸	***۰/۰۰۰	۰/۴۲۴	۱

۱	۰/۴۶۱	***۰/۰۰۰	۲۳/۰۹۶	عضویت گروهی
---	-------	----------	--------	-------------

$$R^2 = ۰/۵۸۱ \quad R^2 \text{ تعدیل یافته} = ۰/۵۴۹ \quad \beta = ۰/۴۶۱$$

فراهم می کند. این برنامه در دانشگاه فرهنگیان، با تأکید بر مشاهده تأملی، روایت نگاری و واکاوی تجربیات به عنوان عناصر سازنده/ شکل دهنده عمل فکورانه؛ و نیز ابزارهای سه گانه کنش پژوهی فردی، درس پژوهی و خودکاوی روایتی به عنوان روش های مورد تأکید در برنامه تربیت معلم فکور این هدف را تعقیب می نماید. مواجهه با مسأله های آموزشی تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه در دوره های کارورزی زمینه ساز عمل مستقل حرفه ای معتبر و کسب تجربیات دست اول است. فرصت های یادگیری فراهم شده از سوی استادان و بازخوردهای ارائه شده از سوی آنان باید امکان تلفیق نظر و عمل تربیتی را در موقعیت های واقعی، برای یافتن راه حل های قابل دفاع و پاسخ به مسأله های آموزشی تربیتی تدارک ببیند. بهره گیری از مبانی نظری و تکنیک ها و فنون در برنامه کارورزی به منظور دستیابی دانشجو معلم به یک نگاه همه جانبه و غنا بخشیدن به تصمیمات اتخاذ شده در ابعاد برنامه ریزی، اجرا و ارزیابی برای حمایت از یادگیری دانش آموزان ضروری است. در طول برنامه کارورزی دانشجو معلم فرصت کسب تجربه برای درک عمل اثربخش، تأمل بر روی آن به منظور پذیرش مسئولیت حرفه ای را کسب می نماید (راهنمای عملی کارورزی ۱ و ۲، ۱۳۹۴). کارورزی نه به عنوان یک درس در کنار سایر دروس، بلکه به عنوان نقطه کانونی برنامه- های درسی و مبنایی برای ارزیابی شایستگی های حرفه ای کسب شده از سوی دانشجویان در نظر گرفته شده است. در چنین نگاهی، برنامه کارورزی باید بتواند دانشجویان را برای رویارویی با موقعیت های بی بدیل تدریس آماده نماید (حیبی زاده ۱۳۹۳). درون مایه اصلی کارورزی، تجربه است. تجربه ای که امکان به عمل کشیدن نظریه ها را فراهم نماید و کارورزان بتوانند از پس تجارب گوناگون و فراتر از نظریه ها، به کنش بپردازند و برای معلمی خویش نظریه دهند. مسأله اساسی پژوهش این بود که بررسی

همان طور که در جدول شماره ۲ نشان داده شده است، پس از تعدیل تأثیر پیش آزمون بر روی متغیر وابسته و با توجه به ضریب F محاسبه شده، مشاهده می شود که بین میانگین های تعدیل شده نمرات صلاحیت حرفه ای شرکت کنندگان بر حسب عضویت گروهی (گروه آزمایش و یک گروه کنترل) در مرحله پس آزمون تفاوت معناداری وجود دارد ($P < ۰/۰۱$). لذا فرضیه پژوهش تأیید گردید. بنابراین بین میانگین نمرات صلاحیت حرفه ای دو گروه تفاوت معنی داری وجود دارد و برنامه درسی کارورزی مبتنی بر خود شرح حال نویسی بر صلاحیت حرفه ای دانشجو معلمان در پس آزمون گروه آزمایش تأثیر داشته است. ضریب تعیین تعدیل یافته ۰/۵۴۹ بوده که نشان می دهد که ۵۴/۹ درصد واریانس نمرات صلاحیت حرفه ای دانشجو معلمان به وسیله عضویت گروهی و نمرات پیش آزمون قابل تبیین است. ضریب بتا برابر با $\beta = ۰/۴۶۱$ می باشد این ضریب نشان می دهد که ۴۶/۱ درصد از واریانس نمرات صلاحیت حرفه ای به وسیله متغیر برنامه درسی کارورزی مبتنی بر خود شرح حال نویسی قابل توصیف و تبیین است. توان آماری یک و سطح معنا داری نزدیک به صفر نمایان گر کفایت حجم نمونه بوده است. بنابراین می توان معادله پیش بینی را به صورت زیر نوشت.

$$\hat{Y} = 0/461X_1$$

بحث و نتیجه گیری

آموزش اثربخش نیازمند آن است که معلمان در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته های علمی و پژوهشی باشند. برنامه کارورزی فرصت برقرار ساختن پیوند میان آموخته های نظری با محیط های واقعی آموزشی- تربیتی و عمق بخشیدن به تجربه های پیشین در جهت توسعه شایستگی های حرفه ای را

که الگوی برنامه درسی کارورزی مبتنی بر خود شرح حال نویسی می تواند به عنوان یک الگوی مؤثر در برنامه درسی کارورزی دانشگاه فرهنگیان به کار گرفته شود و موجب ارتقای سطح شایستگی های حرفه ای دانشجو معلمان گردد. همچنین با توجه به نتایج برای ارتقای کیفیت کلاس های کارورزی پیشنهاد می گردد اساتید و معلمان راهنما به بازگویی خاطرات و تجارب سازنده خویش در کلاس بپردازند و از سوی دانشجویان نقد و تحلیل گردد. به منظور ارائه مطلوب برنامه درسی کارورزی در دانشگاه فرهنگیان، انواع رویکردهای خود شرح حال نگارانه نقد و بررسی گردد. با هدف ارائه پیشنهاد و ایده های سازنده در برگزاری دوره های آینده، چالش ها و نقاط قوت و ضعف فرایند کارورزی از سوی دانشجویان نقد و بررسی شود. از دانش و تجارب دانشجو معلمان برتر به عنوان همیاران معلمان راهنما در فرایند اجرای کارورزی استفاده شود. محدودیت پژوهش حاضر این بود که گروه مشارکت کنندگان در پردیس خاصی تحصیل می کردند و در مدارس شهرستان خاصی واحد های کارورزی خویش را می گذراندند، بنابراین نتایج به دست آمده ممکن است با واقعیت های موجود در سایر پردیس ها و شهرستان ها توافقی و همخوانی نداشته باشد.

References

Butt, R, Raymond, D, McCue, G, et al, 1986, Individual and collective interpretations of teacher biographies, *Paper presented at the annual meeting of the American Educational research Association* (67th, San Francisco, CA, April 16-20).

Chan, E, Y, 2017. Narrative Inquiry: A Dynamic Relationship between Culture, Language and Education. *Australian Journal of Teacher Education*, Vol.42, No.6.

شود چگونه دانشجو معلمان در درس کارورزی با خود شرح حال نویسی می توانند صلاحیت های حرفه ای مورد نیاز را کسب کرده و آن ها را ارتقا بخشند چرا که وقتی دانشجو معلمان از خودشان، تجارب و برنامه هایشان می گویند و می نویسند، قادر خواهند بود با تأمل و باز اندیشی در عمل، به نقاط قوت و ضعف خویش پی ببرند و به خودشناسی نائل آیند. گفت و گو در مورد تجارب و داستان های مرتبط با تدریس فرصتی برای پژوهشگران و معلمان فراهم می نماید تا ضمن اطلاع از باورها و نگرش های تدریس، از دانش ضمنی و نظریه های هدایت گر عمل معلمان نیز اطلاع حاصل نمایند.

اثربخشی به کارگیری الگوی برنامه درسی کارورزی مبتنی بر خود شرح حال نویسی بر صلاحیت حرفه ای معلمان برای نخستین بار انجام شده است. لذا در زمینه پژوهشی حاضر مستقیماً تحقیقی انجام نشده است. پژوهش های انجام گرفته، تأثیر دوره های کارورزی همراه با روایت نگاری تأملی، روایت تجربه های زیسته دانشجو معلمان، و هویت شرح حال نویسی بر صلاحیت حرفه ای معلمان را بررسی کرده اند که با موضوع پژوهش ارتباط ضمنی دارند. نتایج پژوهش های سلوی (۲۰۱۰)، پتروویچ (۲۰۱۴)، کرمی و همکاران (۱۳۹۶)، گلکار و شریفیان (۱۳۹۵)، جمشیدی توانا و امام جمعه (۱۳۹۵)، درخشان فر (۱۳۹۳)، عبدالهی و همکاران (۱۳۹۳)، کانتر و همکاران (۲۰۱۳)، پانتیک و ووبلس (۲۰۱۰) و اوتارا (۲۰۱۴) تأثیر کارورزی بر صلاحیت های حرفه ای معلمان را تأیید می کنند. نتایج تحقیقات مذکور حاکی از آن است که کارورزی ها توانسته اند بر صلاحیت های حرفه ای دانشجو معلمان تأثیر بگذارند و درصد تجربه و تخصص آنها در امور تدریس و مدیریت کلاس را افزایش دهند. نتایج این پژوهش نیز نشان داد که دوره آموزش هشت هفته ای گروه آزمایش در ارتقای صلاحیت های حرفه ای دانشجو معلمان مؤثر بوده است و آنها توانسته اند مهارت های لازم را کسب نمایند. بنابراین، طبق نتایج بدست آمده می توان اذعان داشت

contemporary curriculum theories, Tehran: Ayge publication,(in Persian).

Fletcher, E, Mountjoy, K, Bailey, G, 2011, Exploring concerns of business students

Teacher, *Delta Pi Epsilon Journal*, Vol.53, No. 1, pp14-27, Retrieved from <http://www.dpe.org>.

General specification, programs, and primary school bachelor course outlines, 2015, Farhangian University, 13. (in Persian)

Ghanbari, M, Nikkhah, M, Nikbakht, B, 2017, Farhangian university internship diagnosis: a mixed method research, *Journal of curriculum research*, Vol,4, No. 10, pp33- 64. (in Persian)

Ghorbani, H, Mirshah Jafari, E, Nasr, A, Neyestani, M, 2017, Designing and validation of internship curriculum pattern based on collaborative autobiography in Farhangian university, *Two quarterly journal of theory and practice in curriculum*, Vol. 6, No. 11,(in Persian).

Golkar, R, Sharifian, F, 2016, The role and application of narrative research in improving teacher education programs and teachers' professional developments, *Second national teacher training conference*, Isfahan Farhangian university. (in Persian)

Gudmundsdottir, S, 1991, Story-maker, story teller: narrative structures in curriculum, *Journal of curriculum studies*, Vol. 23, No. 3, pp207-218.

Gunn, A, Bennett, S, Evans, L, S, et al, 2013, Autobiography in Pre-service teacher education: A snapshot tool for building a culturally responsive

Connelly, M, F, Clandinin, D, J, 1990, Stories of experiences and narrative Inquiry, *Educational Researcher*, Vol. 19, No.5.

Creswell, J. W. 2016, Research Design: qualitative, quantitative, and mixed method approaches,(translated by Ali Reza Kiamanesh and Maryam Danaye Tous), Tehran: Jahad Daneshgahi Allameh Tabatabati(in Persian).

Darakhshanfar, T, 2014, Surveying the relationship between teachers' professional competences and their job satisfaction in primary schools of Share Rey, *International conference on management and industrial engineering, Modiran ideh pardaz paytakht Viera institute.*(in Persian)

Dibaie, S, Abbasi, E, Fathi vajargah, K, et al, 2016, explaining the teachers' professional competences components and analyzing its position in educational high level documents , *Journal of teaching and learning research*, Vol.13, No.2.(in Persian)

De Jong, R, Van tartwijk, j, Wubbels, T, et al, 2013, Beginning and end of the internship: student teachers' interpersonal profiles and the accuracy of their self-beliefs, *European Journal of teacher Education*, Vol. 36, No. 4, pp393-412.

, A, 2019, Educational and Psychological research, Tehran: Virayesh publication. (in Persian). Delavar

De Mora, J, C, 2014, *Practical knowledge in teacher education : approaches to teacher internship programs*, Rutledge.

Fathi Vajargah, K, 2013, *Curriculum towards new identities: A description of*

- Maleki, H, 2005, *teacher professional competencies* , Tehran, Madreseh. (in Persian)
- Mehrmohammadi, M, 2013, Teacher training course and its participatory executive pattern: evolutional strategy for teacher training in Iran, *Journal of Theory and Practice in Curriculum* ,No. 1, pp. 5- 25. (in Persian)
- Mehrmohammadi, M, Maleki, S, 2017, narrative journal as a professional reflection and growth tool ” a qualitative study on narrative journal experience of pre- service teachers in practicum course”, *Journal of theory and practice in curriculum*, Vol. 5, No. 10, pp127- 154. (in Persian)
- Otara, A, 2014, Students’ perceptions on education internship program in Rwanda: effectiveness and challenges, *Asian journal of education and e-learning*, Vol. 2, No. 4.
- Pamelia, K, 2014, Curriculum, Currere, Autobiography: Do you see what I see? *International infrastructure conference* (II con 2014).
- Pantic, D, Wubbels, H, 2010, Views of Serbian teachers and teacher educators, *Teaching and teacher education*, Vol. 26, No. 3.
- Parveen, S, Mirza, N, 2012, Internship program in education: effectiveness, problems and prospects, *International Journal of learning and development*, Vol. 2, No. 1, pp487-498.
- Petrovici, C, 2014, Professional and transversal competences of future teachers for preschool and primary school education, *Procedia- social and behavioral sciences*, Vol. 142.
- Safarnavadeh, M, Mousapour, N, Azhari, M, Mohammad Shafiy, A, 2019, The experience of the new program of internship on the teacher education in pedagogy, *International Journal of Multicultural Education*. Vol. 15, No. 1, pp1-20.
- Habibzadeh, S, 2014, investigating the internship new plan conducting course , *Farhagian University booklet, internship special issue*, Vol. 1, No. 4, pp3- 6. (in Persian)
- Hatamzadeh Khanghah, A, Khorshidi, A, 2014, recognizing the constructive elements of educators’ competences of technical and vocational training centers in Tehran, *Journal of skill training*, Vol. 3, No.10. (in Persian)
- Helgevold, N, Nsheim-Bjorkvik, G, Ostrem, S, 2015, Key focus areas and use of tools in mentoring conversations during internship in initial teacher education, *Teaching and teacher education*, Vol. 49, pp128-137.
- Ilić-Rajković, A. Luković, I, 2017, autobiography in educational research. <https://www.researchgate.net/>
- Jamshidi Tavana, A, Emam Jome, M, 2016, investigation the effect of reflective internship in teacher training curriculum on teacher students development and competencies, *Journal of curriculum research*, Vol. 4, No. 7. (in Persian)
- Karami, Z, Seraji, F, Maroofi, Y, 2017, narrative inquiry and professional development curriculum of Farhangian university students: Curriculum pattern designing, *Journal of theory and practice in curriculum*, Vol. 5, No. 9, pp69- 104. (in Persian)
- Kunter, M, Klusmann, U, Baumert, J, Richter, D, et al, 2013, Professional competence of teachers: effects on instructional quality and student development, *Journal of educational psychology*, Vol.105, No. 3.

- Yousefzadeh, M, Kazempour, S, 2017, Identity of autobiography in national curriculum, a mixed method research, *curriculum research Journal*, Vol.7, No. 1. (in Persian)
- Zulfija, M., Indira, O, Elmira, U. 2013, The professional competence of teachers in inclusive education. *procedia-social and behavioral sciences*, Vol. 89, pp549-554.
- Zvan,M,Lesnik, B, 2014, Competences for teachers of physical and health Education, *Research in physical education, sport & health*, Vol. 3, No. 1. <https://www.researchgate.net/>
- Farhangian university of Iran, *Journal of Higher Education Curriculum Studies*, Vol. 10, No. 19, pp-149-169. (in Persian)
- Selvi, K, 2010, teachers' competences, *Cultural international journal of philosophy of culture and Axiology*, Vol. 7, No. 1.
- Simon, I, 2006, Autobiography, inspiring new visions of teacher learning, *Educate*, Vol. 3, No. 2, pp53- 61.
- Tak, L, 2005, Implementation of Internship through Mentoring for Beginning Teachers in Hong Kong: Controversies and Reflections, *New Horizons in Education*, pp52 8-21, Nov 2005.

مجله‌ی توسعه‌ی آموزش جندی‌شاپور
فصلنامه‌ی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی
سال یازدهم، ویژه‌نامه ۹۹

اثر بخشی کارورزی مبتنی بر خود شرح حال نویسی بر صلاحیت حرفه‌ای معلمان

مورد مطالعه: دانشجو معلمان دختر دانشگاه فرهنگیان استان البرز

حلیمه حبیبی: دانشجوی دکتری، رشته برنامه ریزی درسی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میمه، میمه، ایران.
رضا جعفری هرنیدی*: عضو هیأت علمی، گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه قم، قم، ایران.
سوسن بهرامی: عضو هیأت علمی، گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه قم، قم، ایران.

چکیده: هدف پژوهش حاضر بررسی تاثیر کارورزی مبتنی بر خود شرح حال نویسی بر صلاحیت حرفه‌ای دانشجومعلمان است. این تحقیق کاربردی و از جهت روش، کمی و از نوع آزمایشی است. جامعه آماری پژوهش کلیه دانشجویان کارورزی پردیس دخترانه امیرکبیر کرج بود. یک نمونه ۳۰ نفری انتخاب و به صورت تصادفی به دو گروه آزمایش و کنترل تقسیم شدند. سپس در هشت هفته و در حین کارآموزی، به گروه آزمایش آموزش داده شد. هنگام اجرای آزمایش ملاحظات مربوط به روایی درونی و بیرونی طرح رعایت گردید. ابزار تحقیق، پرسشنامه محقق ساخته بود. پایایی پرسشنامه با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹۰ به دست آمد. مهارت‌های حرفه‌ای دانشجویان قبل و بعد از آزمایش مورد سنجش قرار گرفت. اثر پیش‌آزمون با استفاده از روش تحلیل کواریانس کنترل گردیده و در نهایت فرضیه‌ی پژوهش با روش آماری آنکوا برای مقایسه میانگین‌های دو گروه مستقل با کنترل پیش‌آزمون مورد تحلیل و تفسیر قرار گرفت. نتایج نشان داد که دوره آموزش گروه آزمایش در ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجو معلمان مؤثر بوده است و آموزش خود شرح حال نویسی ۴۶ درصد از صلاحیت حرفه‌ای معلمان را تبیین می‌کند ($\beta=0/461$ ، $P=0/001$). بنابراین، طبق نتایج بدست آمده می‌توان گفت که کارورزی مبتنی بر خود شرح حال نویسی می‌تواند به عنوان یک الگوی مؤثر در برنامه درسی کارورزی دانشگاه فرهنگیان به کار گرفته شود و موجب ارتقای سطح شایستگی‌های حرفه‌ای دانشجو معلمان گردد.

واژگان کلیدی: برنامه درسی کارورزی، خودشرح حال نویسی، دانشگاه فرهنگیان، صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان.

***نویسنده‌ی مسؤول:** عضو هیأت علمی، گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه قم، قم، ایران.

Email: rjafarih@gmail.com